

Тетяна ЛАВРІН

кандидатка історичних наук,
доцентка кафедри історії України,
археології та спеціальних галузей
історичних наук Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

**СПІВПРАЦЯ АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ТА ІВАНА ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ЯК ПРИКЛАД ІНТЕГРАЦІЇ РЕЛІГІЙНИХ І НАУКОВИХ ІНТЕРЕСІВ
В УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ РУСІ
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.**

Андрей Шептицький та Іван Горбачевський – це дві визначні постаті української історії, які, попри різні сфери діяльності, об'єдналися спільним прагненням служити українському народові та сприяти його розвитку. Їхні взаємини були тісними, ґрунтувалися на взаємній повазі й усвідомленні важливості консолідації інтелектуальних і духовних сил України.

А. Шептицький (1865–1944) – видатний релігійний діяч, меценат, митрополит Галицький і архієпископ Львівський, предстоятель Української Греко-Католицької Церкви. Народився в аристократичній родині графів Шептицьких у селі Прилбичі (Львівська область). Освіту здобував спочатку вдома, згодом у гімназіях Львова та Кракова. Мав юридичну та богословську освіту. У 1888 р. вступив до монастиря отців василіян. У 1899–1900 рр. був єпископом Станіславівським, а з 1901 по 1944 рр. – митрополитом Галицьким та архієпископом Львівським. Активно долучався до українського національного руху, підтримуючи українську культуру та освіту.

Серед його вагомих досягнень – заснування «Народної Лічниці» у Львові та ініціатива створення Земельного банку в цьому місті. Також він був членом Української Національної Ради ЗУНР-ЗО УНР. Під час Другої світової війни Шептицький відомий своєю гуманітарною діяльністю, зокрема порятунком євреїв у роки Голокосту. Його вплив на розвиток Греко-Католицької Церкви був визначальним, а сама постать митрополита залишила глибокий слід в історії українського національного відродження. Він поєднував у собі глибоку віру, патріотизм і непохитну відданість своєму народові.

І. Горбачевський (1854–1942) – видатний український хімік, біохімік, гігієніст та епідеміолог, який зробив вагомий внесок у розвиток природничих наук. Він першим синтезував сечову кислоту з гліцину, що стало важливим відкриттям у біохімії. Також І. Горбачевський відкрив фермент ксантиноксидазу – ключовий для розуміння процесів утворення сечової кислоти в організмі людини. Він одним із перших указав, що амінокислоти є

складовими білків, що стало фундаментальним кроком у розвитку молекулярної біології.

І. Горбачевський був не лише вченим, а й активним громадським діячем. Він займав посаду міністра охорони здоров'я Австро-Угорщини, був ректором Українського вільного університету в Празі, а також делегатом Української національної ради ЗУНР. Академік Всеукраїнської академії наук (ВУАН) і дійсний член Наукового товариства імені Тараса Шевченка, він був кандидатом на Нобелівську премію з фізіології та медицини (1911) і академіком Чеської академії наук (1908). І. Горбачевський є одним із фундаторів української хімічної термінології на народній основі, зокрема через працю «Увага о термінології хемічній» (1905). Його наукова і просвітницька діяльність залишила глибокий слід в історії української науки та національного відродження.

Обидва діячі – А. Шептицький і І. Горбачевський – були глибоко патріотичними особистостями, які присвятили своє життя служінню українському народові. А. Шептицький, як митрополит, піклувався про духовні потреби українців, в той час як І. Горбачевський, як учений і громадський діяч, сприяв розвитку науки й освіти.

А. Шептицький був меценатом, який підтримував українську культуру, мистецтво та освітні ініціативи. І. Горбачевський також займався просвітницькою діяльністю, популяризуючи українську науку і термінологію. Обидва діячі розуміли важливість об'єднання українських земель і поділяли ідею створення єдиної української держави, докладючи свої зусилля до національного відродження на різних рівнях – духовному, науковому й політичному.

1–2 лютого 1909 р. за ініціативою митрополита Андрея Шептицького у Львові відбувся Перший просвітньо-економічний конгрес, в якому активну участь узяв також І. Горбачевський. Цей форум став важливим кроком у консолідації української інтелігенції та був присвячений 40-річчю товариства «Просвіта». Основною метою конгресу було обговорення актуальних питань освіти та економічного розвитку українського народу. Серед ключових тем були: роль товариства «Просвіта» у національному русі; стан і перспективи розвитку української освіти; економічне становище українців та шляхи його покращення; розвиток кооперативного руху; а також роль інтелігенції у національному відродженні.

Конгрес мав велике значення для українського національного руху, оскільки сприяв активізації діяльності «Просвіти» та інших українських організацій, а також стимулював розвиток освіти й економіки. У роботі форуму взяли участь видатні українські діячі – Іван Франко, Михайло Грушевський,

Кирило Трильовський та інші. Протоколи та реферати конгресу були опубліковані окремою збіркою у 1910 р. Конгрес відіграв важливу роль у формуванні української національної свідомості.

Під час Першої світової війни А. Шептицький та І. Горбачевський об'єднали зусилля для організації допомоги українським біженцям. Вони заснували «Комітет допомоги українським біженцям з Галичини», що мав на меті надання гуманітарної підтримки тим, хто був вимушений залишити свої домівки через воєнні дії. Комітет опікувався пораненими вояками, військовополоненими та забезпечував освітні потреби української молоді. У рамках своєї діяльності організація надавала їжу, житло, медичну допомогу та іншу необхідну підтримку постраждалим від війни.

Окрім того, А. Шептицький активно сприяв розвитку української науки, фінансуючи наукові дослідження і підтримуючи українських учених. І. Горбачевський, як видатний науковець і біохімік, був одним із тих, хто користувався цією підтримкою, що сприяло подальшому розвитку наукової сфери в Україні.

Взаємини між А. Шептицьким та І. Горбачевським мали значний вплив на розвиток української культури, науки та суспільства загалом. Їхня співпраця стала яскравим прикладом того, як представники різних сфер діяльності і світоглядів можуть об'єднатися задля спільної мети – розквіту України.

Таким чином, А. Шептицький і І. Горбачевський постали як видатні діячі української культури та науки, чії взаємини ґрунтувалися на взаємній повазі та прагненні служити українському народові. Їхня спільна діяльність сприяла консолідації української інтелігенції, а також розвитку національної культури й науки. Цей приклад залишається актуальним і в сучасних умовах, нагадуючи про важливість єдності та співпраці для досягнення спільних цілей.

Список використаних джерел

1. Думанська О. Андрей Шептицький. Львів: Визначні постаті. Свічадо, 2016. 48 с.
2. Лахманюк Т. Іван Горбачевський – наш видатний земляк. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія* / За заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2005. Вип. 1. С. 34–37.
3. Лахманюк Т. Іван Горбачевський: науково-педагогічна та громадсько-політична діяльність. Тернопіль: Вектор, 2012. 159 с.
4. Левицький К. Історія визвольних змагань галицьких українців з часу світової війни 1914–1918. Львів, 1928. Ч. 3. 780 с.